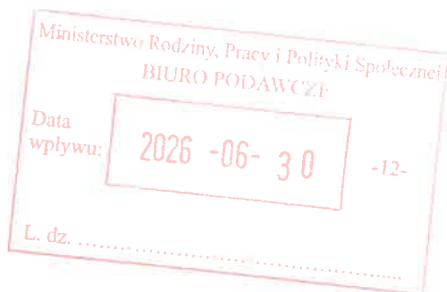

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Warszawa, dnia 26 czerwca 2026 roku

**Fundacja Instytut na rzecz
Kultury Prawnej Ordo Iuris**
Ul. Plac Bankowy 2 piętro 11
00-095 Warszawa

Szanowna Pani
Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
**Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej**
Ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa
Sekretariat.DUS@mrpips.gov.pl
adres do doręczeń elektronicznych:
AE:PL-60051-39700-ISVBV-33.

Szanowna Pani Minister,

W odpowiedzi na pismo umieszczone na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w dniu 9 czerwca 2026 r., w załączniku przesyłam opinię Fundacji Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris (KRS 0000473488) dotyczącą projektu rozporządzenia w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków (numer z wykazu: 105).

Z wyrazami szacunku

Rafał Dorosiński

Członek Zarządu
Fundacji Instytut na rzecz
Kultury Prawnej Ordo Iuris

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Opinia dotycząca projektu rozporządzenia w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków (numer z wykazu: 105)

Adw. Nikodem Bernaciak

Spis treści

1. Główne tezy	3
2. Wprowadzenie	4
3. Pośredni wpływ wyroku TSUE z 25 listopada 2025 r.	6
4. Niezgodność projektu z Konstytucją RP.....	8
5. Niezgodność projektu z Kodeksem Rodzinnym i Opiekuńczym	12
6. Nieuprawniona analogia do świadczeń związanych z rodzicielstwem	12
7. Podsumowanie.....	13

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

1. Główne tezy

- Przepis § 9 rządowego projektu rozporządzenia w praktyce zrównuje zinstytucjonalizowane za granicą związki homoseksualne z małżeństwami w zakresie zasiłku opiekuńczego (art. 32 ust. 1 pkt 3 w zw. z ust. 2 ustawy chorobowej) oraz wypłaty zasiłków niepodjętych w związku ze śmiercią ubezpieczonego (art. 65 ust. 2 i 3 ustawy chorobowej).
- Fragmenty dotyczące małżeństwa powinny zostać usunięte z § 9 projektowanego rozporządzenia ze względu na ich ewidentną niezgodność z Konstytucją RP oraz z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym.
- Zrównanie zagranicznych dokumentów stanu cywilnego z polskimi w zakresie, w jakim związek homoseksualny miałby być uznawany za „małżeństwo”, narusza art. 18 Konstytucji RP, zgodnie z którym małżeństwo jest zawsze związkiem kobiety i mężczyzny – zarówno dla Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego, która opracowywała ten przepis ustawy zasadniczej, jak i dla Trybunału Konstytucyjnego, który w ciągu minionych 30 lat wielokrotnie orzekał w tej sprawie, było i dalej jest oczywistym, że przepis ten uniemożliwia zinstytucjonalizację jakiegokolwiek formy wspólnego pożycia alternatywnej względem małżeństwa ze swojej natury będącego związkiem kobiety i mężczyzny.
- Uznanie związku homoseksualnego za „małżeństwo” w jakimkolwiek zakresie narusza także art. 1 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie z którym małżeństwo może zostać zawarte wyłącznie przez, jednocześnie obecnych, mężczyznę i kobietę.
- Resortowa argumentacja, jakoby dopuszczalność uznawania zagranicznej zinstytucjonalizacji związków jednopłciowych była zaledwie dopełnieniem dotychczasowych rozwiązań w zakresie uznawania aktów urodzenia dzieci wychowywanych przez pary jednopłciowe, nie zasługuje na aprobatę, ponieważ zarówno rodzicielstwo, jak i prawa dziecka, stanowią odrębny od małżeństwa przedmiot ochrony konstytucyjnej. Państwo Polskie nie dokonuje transkrypcji takich aktów urodzenia, uznając ich treść tylko w zakresie ograniczonym co do samego faktu urodzenia (nie uznając „rodzicielstwa” innego niż rodzicielstwo matki biologicznej), i wyłącznie ze względu na nadrzędność obowiązku władz publicznych do uwzględnienia najlepszego interesu dziecka, co wyraźnie podkreślił Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z 2 grudnia 2019 r.
- W przypadku ewentualnego przyjęcia wskazanego projektu w obecnej postaci, podmioty legitymowane na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP powinny dążyć do złożenia w trybie art. 188 ust. 3 Konstytucji RP wniosku o stwierdzenie niezgodności tego rozporządzenia z Konstytucją RP oraz Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym.

2. Wprowadzenie

W dniu 9 czerwca 2026 r. na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji opublikowany został projekt rozporządzenia w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków (numer z wykazu: 105, dalej: Projekt)¹. Składa się ono z 42 paragrafów, jednak przedmiotem niniejszej analizy będą tylko trzy spośród nich – § 9 osadzony w kontekście § 7 oraz § 8 projektowanego rozporządzenia:

„§ 7. Dokumentem niezbędnym do przyznania i wypłaty zasiłku chorobowego za okres niezdolności do pracy orzeczonej za granicą jest przetłumaczone na język polski zaświadczenie lekarskie wystawione w zagranicznym zakładzie leczniczym lub przez zagranicznego lekarza:

- 1) zawierające nazwę zagranicznego zakładu leczniczego lub imię i nazwisko zagranicznego lekarza, opatrzone datą wystawienia i podpisem;*
- 2) określające początkową i końcową datę tej niezdolności.*

§ 8. Przepisu § 7 w zakresie obowiązku przetłumaczenia na język polski nie stosuje się do zaświadczeń lekarskich wystawionych na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz państw stron umów międzynarodowych w zakresie zabezpieczenia społecznego, których stroną jest Rzeczpospolita Polska, w językach urzędowych tych państw.

§ 9.

- 1. Zawarcie związku małżeńskiego, zgodnie z prawem właściwym państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, oraz zgon ustala się również na podstawie zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, będącego dowodem zawarcia związku małżeńskiego i jego rejestracji w danym państwie, albo zgonu.*
- 2. Przepis § 8 stosuje się odpowiednio”.*

Zgodnie z uzasadnieniem projektu:

„W § 9 projektu wskazano, że zawarcie związku małżeńskiego, zgodnie z prawem właściwym państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, oraz zgon ustala się również na podstawie

¹ Projekt rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12411102> (dostęp: 26.06.2026).

zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, będącego dowodem zawarcia związku małżeńskiego i jego rejestracji w danym państwie, albo zgonu. Z uwagi na odesłanie do § 8 rozporządzenia, obowiązek tłumaczenia na język polski nie będzie miał zastosowania wobec tego dokumentu.

Obecnie rozwiązanie polegające na uznawaniu zagranicznych dokumentów stanu cywilnego funkcjonuje w § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 8 grudnia 2015 r. wyłącznie w odniesieniu do zagranicznego dokumentu potwierdzającego urodzenie dziecka, wydanego przez uprawniony organ dokonujący rejestracji urodzenia w danym kraju. Na podstawie tego dokumentu przyznawany i wypłacany jest zasiłek macierzyński z tytułu urodzenia dziecka podczas pobytu za granicą. Uzyskanie tego świadczenia z polskiego systemu ubezpieczeniowego nie wymaga zatem dokonania transkrypcji zagranicznego aktu urodzenia dziecka.

Rozwiązanie to stanowi element systemu prawnego od wielu lat i znajduje trwałe zastosowanie w praktyce, dlatego zasadne jest wprowadzenie analogicznych regulacji również w odniesieniu do innych zdarzeń poświadczanych dokumentami stanu cywilnego, tj. małżeństwa (zarówno w przypadku małżeństw osób tej samej płci, jak i małżeństw osób płci przeciwnej) oraz zgonu.

Z uwagi na to, że uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest uzależnione od obowiązku transkrypcji, utrzymywanie tego obciążenia wyłącznie w celu uzyskania zasiłku opiekuńczego z tytułu sprawowania opieki nad chorym małżonkiem lub zasiłku niezrealizowanego w związku ze śmiercią ubezpieczonego (art. 65 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa), jest oceniane jako nadmierne i nieproporcjonalne.

Ujednolicenie zasad w tym zakresie i wyłączenie obowiązku transkrypcji w odniesieniu do wszystkich zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia chorobowego znajduje również uzasadnienie ze względu na krótkoterminowy charakter tych świadczeń, które powinny być wypłacane możliwie niezwłocznie. Celem projektowanej regulacji jest zatem deregulacja w tym zakresie oraz ograniczenie obciążeń biurokratycznych związanych z koniecznością dokonywania transkrypcji jedynie w celu uzyskania świadczeń z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych”.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa² (dalej: ustawa chorobowa), „zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad [...] innym chorym członkiem rodziny”, przy czym ust. 2 precyzuje, że „za członków rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 3, uważa się małżonka, rodziców, rodzica dziecka, ojczyma, macochę, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat – jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki”. Artykuł 65 ust. 2 ustawy chorobowej stwierdza natomiast, że „w razie śmierci ubezpieczonego przed podjęciem

² Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, tekst jednolity: Dz.U. 2025 poz. 501.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

należnego mu zasiłku, zasiłek wypłaca się osobom uprawnionym do podjęcia wynagrodzenia lub dochodu ubezpieczonego”. Zgodnie z treścią uzasadnienia projektu, to jedyne dwa przypadki, których ocena prawna podlegałaby istotnej zmianie w wyniku przyjęcia § 9 rozporządzenia w zakresie, w jakim posługuje się on pojęciem „małżeństwa”.

Dotychczas zagadnienie to – na poziomie rozporządzenia – było regulowane przez rozporządzenie z 8 grudnia 2015 r.³. Zmiana rozporządzenia motywowana jest formalnie zbliżającym się (1 lipca) terminem wejścia w życie nowelizacji ustawy chorobowej z 13 lutego 2026 r.⁴, jednak w nowelizacji tej nie znajduje się najmniejsza wzmianka dotycząca małżeństwa lub uznawania związków jedнопłciowych zarejestrowanych za granicą za rzekome „małżeństwa”. Wydaje się, że rzeczywistą motywacją jest wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 25 listopada 2025 r. i jego konsekwencje.

3. Pośredni wpływ wyroku TSUE z 25 listopada 2025 r.

W wyroku z 25 listopada 2025 r. w sprawie Jakub Cupriak-Trojan, Mateusz Trojan przeciwko Wojewodzie Mazowieckiemu, o sygnaturze C-713/23⁵, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że „jeżeli państwo członkowskie w ramach tego zakresu uznania zdecyduje się ustanowić w swoim prawie krajowym jeden sposób uznawania małżeństw zawartych przez obywateli Unii w trakcie korzystania z przysługującej im swobody przemieszczania się i pobytu w innym państwie członkowskim, taki jak w niniejszym przypadku transkrypcja aktu małżeństwa do rejestru stanu cywilnego, to państwo członkowskie jest zobowiązane stosować ten sposób bez rozróżnienia do małżeństw zawieranych przez osoby tej samej płci oraz małżeństw zawieranych przez osoby odmiennej płci” (punkt 75), w związku z czym „art. 20 i art. 21 ust. 1 TFUE, odczytywane w świetle art. 7 i art. 21 ust. 1 Karty, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego, które ze względu na to, iż prawo tego państwa członkowskiego nie dopuszcza małżeństw osób tej samej płci, nie zezwalają na uznanie małżeństwa legalnie zawartego przez dwóch mających tę samą płeć obywateli wspomnianego państwa członkowskiego w trakcie korzystania z przysługującej im swobody przemieszczania się i pobytu w innym państwie członkowskim, w którym rozwinęli oni lub umocnili życie rodzinne, ani na transkrypcję w tym celu aktu małżeństwa do rejestru stanu cywilnego tego pierwszego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy transkrypcja ta jest jedynym

³ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków, Dz.U. 2015 poz. 2205.

⁴ Ustawa z dnia 13 lutego 2026 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, Dz.U. 2026 poz. 441.

⁵ Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 25 listopada 2025 r., C-713/23, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=306543&pageIndex=0&doclang=PL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=11453223> (dostęp: 26.06.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

przewidzianym przez to państwo środkiem umożliwiającym takie uznanie” (punkt 77 wyroku).

Formalnie TSUE nie sformułował wobec Polski obowiązku dokonywania konkretnie transkrypcji aktów świadczących o rejestracji w innym państwie członkowskim UE związku jednopłciowego. Stwierdził natomiast, jakoby istniał obowiązek ustanowienia w polskim porządku prawnym **jakiegokolwiek** sposobu uznawania takiej relacji i wywodzenia z niej możliwości korzystania ze swobody przemieszczania się i pobytu. Hipotetycznie ten oczekiwany przez TSUE sposób niekoniecznie musiał zatem oznaczać transkrypcję. Wydaje się jednak, że takie założenie zostało bezzasadnie przyjęte przez autorów rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 22 maja 2026 r.⁶, jako że w komunikacie towarzyszącym jego ogłoszeniu stwierdzono, że akt ten „zmieni wzory dokumentów wydawanych z rejestru stanu cywilnego, tak aby umożliwić praktyczne wdrożenie wyroku”, a „zmiany mają zapewnić zgodność z ustawą o aktach stanu cywilnego i standardami UE (rozporządzenie 2016/1191) oraz umożliwić praktyczne wdrożenie wyroku TSUE”⁷.

Tymczasem omawiany projekt rozporządzenia oparty jest na założeniu odmiennym – że istnieją takie wybrane obszary krajowego porządku prawnego, których dostosowanie do oczekiwań TSUE jest możliwe nawet bez formalnej transkrypcji. Chociaż w samym projekcie rozporządzenia, jego uzasadnieniu oraz Ocenie Skutków Regulacji brak jakichkolwiek odniesień do wyroku TSUE, to jednak odniesienie takie zostało wyraźnie wskazane ustnie przez ministra Sebastiana Gajewskiego podczas posiedzenia sejmowej podkomisji stałej do spraw wykonywania przez Polskę wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 9 czerwca 2026 r.⁸ – tego samego dnia, w którym omawiany projekt rozporządzenia został umieszczony na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji:

„Ja bezpośrednio po tym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego, który wskazał na tę najważniejszą metodę implementacji wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w polskim prawie, ale też w polskiej praktyce administracyjnej, razem z moim zespołem oraz zespołem Centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przeanalizowaliśmy wszelkie uprawnienia świadczeniowe, które są realizowane różnymi metodami, technikami zabezpieczenia społecznego w prawie polskim, a które w naszej ocenie mogłyby być potencjalnie zagwarantowane dla współmałżonków w tym kierunku, który wskazał TSUE. [...] Mamy jedno świadczenie z ubezpieczenia chorobowego, to znaczy zasiłek opiekuńczy na członka rodziny. Członkiem rodziny zgodnie z ustawą chorobową jest także współmałżonek, i w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki przysługuje to świadczenie do 14 dni i

⁶ Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 22 maja 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego, Dz.U. 2026 poz. 667.

⁷ Polska przygotowuje zmiany w dokumentach stanu cywilnego po wyroku TSUE, 16.01.2026, <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/polska-przygotowuje-zmiany-w-dokumentach-stanu-cywilnego-po-wyroku-tsue> (dostęp: 26.06.2026).

⁸ Dyskusja na temat skutków prawnych transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa zawartego przez osoby tej samej płci w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, do polskiego rejestru stanu cywilnego, 09.06.2026, https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/transmisje_arch.xsp?unid=D2385656F3C77156C1258E0D003E15E7 (dostęp: 26.06.2026), wypowiedzi 16:56:58-17:08:23 oraz 17:19:20-17:26:16.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

również stoimy na stanowisku, że taki zasiłek opiekuńczy może otrzymać współmałżonek na swojego współmałżonka na warunkach związku małżeńskiego osób tej samej płci zawartego za granicą. [...]

Mamy tzw. rozporządzenie dokumentowe, które wskazuje, jakie to dokumenty się załącza do wniosków o poszczególne świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, które przysługują poszczególnym kategoriom osób uprawnionych. Tam mamy takie rozwiązanie, które może być rzeczywiście inspiracją do ewentualnych zmian legislacyjnych, ale zastrzegam, że w sferze ubezpieczenia chorobowego. To rozporządzenie wskazuje, że urodzenie dziecka za granicą może być dowodzone zagranicznym aktem urodzenia. Wprost to wskazuje, czyli dopuszcza stosowanie jako dowodu w postępowaniach na gruncie ustawy chorobowej zagraniczne akty stanu cywilnego bez obowiązku transkrypcji. I o ile ja nie jestem przekonany co do takiej potrzeby – w warunkach, w których mamy dokonywaną transkrypcję – zmian na gruncie postępowań o świadczenia długoterminowe, o tyle rzeczywiście można zastanowić się nad takimi zmianami w rozporządzeniu dokumentowym, które by umożliwiały uznawanie – już bez konieczności transkrypcji – wszystkich aktów stanu cywilnego, a zatem także aktów zgonu, aktów urodzenia i aktów małżeństwa. Ja nad takim rozwiązaniem pracuję, bo uważam, że jest to rozwiązanie deregulacyjne, ale ono wpisuje się mocno w charakter świadczeń z ubezpieczenia chorobowego jako świadczeń krótkoterminowych”.

Omawiana regulacja jest zatem związana z wyrokiem TSUE z 25 listopada 2025 r., co zostało potwierdzone przez wiceministra Sebastiana Gajewskiego na forum podkomisji sejmowej, a brak formalnego zasygnalizowania tego związku przez projektodawców zasługuje na zdecydowaną dezaprobatę i próbę ukrycia ich faktycznych intencji.

4. Niezgodność projektu z Konstytucją RP

Projektowany przepis rozporządzenia, w praktyce uznający związek jedнопłciowy za rzekome „małżeństwo”, narusza art. 18 Konstytucji RP, zgodnie z którym małżeństwo jest zawsze związkiem kobiety i mężczyzny. Uważna analiza przebiegu prac Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego nad tym konkretnym przepisem wskazuje, że jednoznaczną intencją jego twórców było uniemożliwienie instytucjonalizacji jakiegokolwiek formy wspólnego pożycia alternatywnej względem małżeństwa ze swojej natury będącego związkiem kobiety i mężczyzny. Wielokrotnie potwierdzał to również Trybunał Konstytucyjny, Sąd Najwyższy oraz Naczelny Sąd Administracyjny. Tymczasem intencją projektowanego przepisu jest taka właśnie niekonstytucyjna instytucjonalizacja.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej⁹ nie zawiera pełnej, wyczerpującej definicji legalnej pojęcia „małżeństwo”. Zgodnie jednak z art. 18 ustawy zasadniczej, „[m]ałżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”. W trakcie prac nad ostatecznym brzmieniem tego przepisu,

⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78 poz. 483, z późn. zm.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

poszczególni członkowie Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego zastrzegali wprost, że ich wyraźną intencją jest nie tylko konstytucyjne uprzywilejowanie instytucji małżeństwa, ale zarazem także niedopuszczenie do ustawowej (lub podustawowej) instytucjonalizacji związków alternatywnych wobec małżeństwa, w tym również związków homoseksualnych¹⁰. Podczas plenarnego posiedzenia Zgromadzenia Narodowego w lutym 1997 r., senator Alicja Grześkowiak, późniejsza Marszałek Senatu w latach 1997-2001, tłumaczyła konieczność „wyraźnego zapisania, że małżeństwo to związek kobiety i mężczyzny i dopiero jako taki związek staje się on wartością konstytucyjną. **Uniemożliwiłoby to wprowadzenie do prawa boczną furtką albo wprost możliwości zawierania związków między osobami, które wykazują się naturalnymi przeszkodami do zawarcia małżeństwa, czyli dwiema kobietami czy dwoma mężczyznami**”¹¹.

W późniejszych latach wielokrotnie wypowiadali się na ten temat Trybunał Konstytucyjny, Sąd Najwyższy oraz Naczelny Sąd Administracyjny. Przykładowo:

1. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2004 r.¹²: „W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego [...] pojęcie «wspólne pożycie» odnoszone jest wyłącznie do konkubinatu, a w szczególności do związku osób o różnej płci, odpowiadającego od strony faktycznej stosunkowi **małżeństwa (którym w myśl art. 18 Konstytucji jest wyłącznie związek osób różnej płci)**”,
2. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2005 r.¹³: „**Małżeństwo (jako związek kobiety i mężczyzny) uzyskało w prawie krajowym RP odrębny status konstytucyjny zdeterminowany postanowieniami art. 18 Konstytucji**. Zmiana tego statusu byłaby możliwa jedynie przy zachowaniu rygorów trybu zmiany Konstytucji, określonych w art. 235 tego aktu”,
3. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2010 r.¹⁴: „jedyny element normatywny, dający się odkodować z art. 18 Konstytucji, to ustalenie zasady heteroseksualności małżeństwa”,
4. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 kwietnia 2011 r.¹⁵: „Ochrona rodziny realizowana przez władze publiczne musi uwzględniać przyjętą w Konstytucji wizję rodziny jako trwałego **związku mężczyzny i kobiety** nakierowanego na macierzyństwo i odpowiedzialne rodzicielstwo”,

¹⁰ B. Banaszkiewicz, „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny”. O niektórych implikacjach art. 18 Konstytucji RP, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” nr 3, 2013, s. 646-647,

https://ordoiuris.pl/public/pliki/Banaszkiewicz_malzenstwo.pdf (dostęp: 26.06.2026)

¹¹ Posiedzenie Zgromadzenia Narodowego, 27.02.1997,

<https://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=zn3&dzien=4&wyp=024&kad=2> (dostęp: 26.06.2026).

¹² Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2004 r., sygn. akt II KK 176/04, LEX nr 121668.

¹³ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2005 r., sygn. akt K 18/04, Dz.U. nr 86 poz. 744.

¹⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2010 r., sygn. akt SK 10/08, Dz.U. nr 217 poz. 1436.

¹⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 kwietnia 2011 r. sygn. akt SK 62/08, Dz.U. nr 87 poz. 492.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

5. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 października 2016 r.¹⁶: „W piśmiennictwie podkreśla się, że art. 18 Konstytucji ustala **zasadę heteroseksualności małżeństwa**, będącą nie tyle zasadą ustroju, co normą prawną, która **zakazuje ustawodawcy zwykłego nadawania charakteru małżeństwa związkom pomiędzy osobami jednej płci**. [...] Jest wobec tego oczywiste, że **małżeństwem w świetle Konstytucji i co za tym idzie – w świetle polskiego prawa, może być i jest wyłącznie związek heteroseksualny, a więc w związku małżeńskim małżonkami nie mogą być osoby tej samej płci**”;
6. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 lutego 2018 r.¹⁷: „Przy ustalaniu podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej – na użytek klauzuli porządku publicznego – należy brać pod uwagę m.in. art. 18 Konstytucji RP, który **definiuje małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, a tym samym wynika z niego zasada nakazująca jako małżeństwo traktować w Polsce jedynie związek heteroseksualny**”;
7. uchwała (siedmiu sędziów) Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 grudnia 2019 r.¹⁸: „Zgodnie z art. 18 Konstytucji małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Zasady wynikające z Konstytucji znajdują odzwierciedlenie w przepisach rangi ustawowej. **Ustawodawca nie przewidział w nich możliwości wpisania do polskiego aktu stanu cywilnego jako ojca osoby płci żeńskiej**”.

W opinii Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2012 r. przypomniano z kolei, że „ustawodawca konstytucyjny dokonał wyboru aksjologicznego w celu zagwarantowania «tradycyjnego» normatywnego modelu małżeństwa i rodziny”, „z art. 18 Konstytucji wynika **przyznanie heteroseksualnej parze małżeńskiej ochrony i udogodnień, jakie nie przysługują parom, które nie chcą lub nie mogą zawrzeć małżeństwa**. Konstytucyjne znaczenie małżeństwa dla istnienia rodziny uzasadnia szczególne unormowania o charakterze protekcyjnym i promocyjnym w systemie prawa. Nie mogą być one kwestionowane z powołaniem na inne normy Konstytucji, w szczególności art. 32 Konstytucji”, „wykluczona jest regulacja analogiczna lub bardzo zbliżona do unormowań dotyczących **heteroseksualnego małżeństwa bez uprzedniej zmiany art. 18 Konstytucji RP**”¹⁹.

11 kwietnia 2011 r. Rada Ministrów (w czasie, gdy jej Prezesem po raz pierwszy był Donald Tusk) opublikowała negatywne stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej wobec przedstawionego przez Komisję Europejską projektu rozporządzenia „w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego,

¹⁶ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 października 2016 r., sygn. akt II GSK 866/15, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/D25C2D3C9F> (dostęp: 26.06.2026).

¹⁷ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt II OSK 1112/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/8AE25DE4B1> (dostęp: 26.06.2026).

¹⁸ Uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 grudnia 2019 r., sygn. akt II OPS 1/19, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/0CB4DBF3D4> (dostęp: 26.06.2026).

¹⁹ *Opinia o projekcie ustawy „o umowie związku partnerskiego” przedstawionym przez klub parlamentarny „Platforma Obywatelska”*, BSA I-021-345/12, <https://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?documentId=313EBB097F909446C1257AA8004A5EF0> (dostęp: 26.06.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w zakresie skutków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich”, w którym podkreślono, że w Polsce „jedyną uznaną – i to na poziomie Konstytucji (art. 18) – zinstytucjonalizowaną formą związku dwóch osób o charakterze rodzinnym jest małżeństwo (rozumiane jako związek kobiety i mężczyzny)”²⁰. Wiceminister sprawiedliwości w drugim rządzie Donalda Tuska, Michał Królikowski, podczas debaty sejmowej nad projektem ustawy o związkach partnerskich w dniu 24 stycznia 2013 r. także podkreślał, że „z art. 18 wynika w zasadzie *a contrario* zakaz takiej instytucjonalizacji związków hetero- i homoseksualnych, które będą zbliżone w swej istocie do małżeństwa. [...] Na czym polega cecha strukturalna małżeństwa w myśl konstytucji? Jest to trwała wspólnota życiowa kobiety i mężczyzny. Gwarancja instytucjonalna polega na tym, że ustawodawca przez ustrojodawcę został związany zasadami strukturalnymi. Ustrojodawca powiedział mu: jeżeli chcesz wprowadzić relację o takiej intensywności między ludźmi, to ona musi być wprowadzona i uznana przez prawo między kobietą i mężczyzną i musi przybrać formę małżeństwa. To nie jest tylko zabieg legislacyjny. To jest jednoznaczny wybór merytoryczny”²¹. Argumentacja ówczesnego wiceministra okazała się przekonująca dla większości sejmowej, która w dniu 25 stycznia 2013 r. zagłosowała za odrzuceniem wszystkich projektów ustawy o związkach partnerskich. Podobnie wycofany z dalszego procedowania, jako sprzeczny z Konstytucją RP, powinien zostać omawiany w niniejszej analizie projekt rozporządzenia.

Niezgodność z art. 18 Konstytucji RP przepisów nawet pośrednio umożliwiających instytucjonalizację związków homoseksualnych poprzez uznanie instytucjonalizacji zagranicznej (w tym przypadku: transkrypcję) jest obecnie przedmiotem dwóch postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym:

1. Sprawa o sygnaturze K 10/26 wszczęta wnioskiem grupy posłów z dnia 27 marca 2026 r.²²,
2. Sprawa o sygnaturze U 2/26 wszczęta wnioskiem grupy posłów z dnia 3 czerwca 2026 r.²³.

Zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie internetowej Trybunału Konstytucyjnego, druga spośród tych spraw ma być przedmiotem rozprawy w dniu 28 lipca 2026 r. Omawiany projekt

²⁰ Stanowisko RP, 11.04.2011, <https://www.gov.pl/attachment/ed73cc54-3690-4b41-8388-4ea21a503ba1> (dostęp: 26.06.2026).

²¹ Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Michał Królikowski, Posiedzenie Sejmu VII kadencji nr 32, 24.01.2013, <https://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=32&dzien=2&wyp=215> (dostęp: 26.06.2026).

²² Przeniesienie „do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zawartego za granicą związku niestanowiącego małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny”, K 10/26, <https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/art/przeniesienie-do-rejestru-stanu-cywilnego-w-drozdze-transkrypcji-zawartego-za-granica-zwiazku-niestanowiaczego-malzenstwa-jako-zwiazku-kobiety-i-mezczyzny> (dostęp: 26.06.2026).

²³ Zmiana rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w zakresie, w jakim wprowadza wzory dokumentów przeznaczonych do sporządzania i wydawania odpisów aktów małżeństwa dotyczących małżeństw zawartych za granicą, <https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/wokanda/art/zmiana-rozporzadzenia-ministra-cyfryzacji-w-zakresie-w-jakim-wprowadza-wzory-dokumentow-przeznaczonych-do-sporzadzania-i-wydawania-odpisow-aktow-malzenstwa-dotyczacych-malzenstw-zawartych-za-granica-1> (dostęp: 26.06.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

rozporządzenia, w obecnej postaci, tym bardziej nie powinien być zatem podpisywany ani ogłaszany co najmniej do rozstrzygnięcia tego zagadnienia przez Trybunał Konstytucyjny.

5. Niezgodność projektu z Kodeksem Rodzinnym i Opiekuńczym

Już na samym wstępie – art. 1. § 1 – Kodeks rodzinny i opiekuńczy zastrzega, że małżeństwo może zostać zawarte wyłącznie przez, jednocześnie obecnych, mężczyznę i kobietę. Postanowieniem z 1 lipca 2021 r. (sygn. akt SK 4/19)²⁴: Trybunał Konstytucyjny orzekł, że „nie ma wątpliwości, że *ratio legis* art. 1 § 1 k.r.o. było **jednoznaczne określenie dopuszczalności zawierania małżeństwa jedynie przez osoby odmienniej płci**. Norma wynikająca z art. 1 § 1 k.r.o. jest zgodna z art. 18 Konstytucji, określającym małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny. [...] Konstytucja nie zawiera kierowanego do ustawodawcy nakazu, zobowiązującego do wprowadzenia regulacji umożliwiającej zawieranie małżeństw przez osoby tej samej płci. Z analizy przepisów Konstytucji wynika wniosek wręcz przeciwny: **gdyby ustawodawca wprowadził regulację umożliwiającą zawieranie małżeństw jedнопłciowych, pozostawałoby to w sprzeczności z art. 18 Konstytucji, definiującym małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny**”. Z tej przyczyny Kodeks rodzinny i opiekuńczy aż 28 razy posługuje się wyrażeniem „mąż” oraz 2 razy – słowem „żona”.

Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 25 lutego 2020 r.²⁵ rozstrzygnął, że: „Przy ustalaniu podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej – na użytek klauzuli porządku publicznego – należy brać pod uwagę art. 1 k.r.o. a zwłaszcza art. 18 Konstytucji RP, które to przepisy **definiują małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, a tym samym wynika z niego zasada nakazująca jako małżeństwo traktować w Polsce jedynie związek heteroseksualny**. Tym samym wpisanie zagranicznego dokumentu do polskich ksiąg stanu cywilnego zawierającego treść sprzeczną z istniejącym porządkiem prawnym, byłoby nie do pogodzenia z art. 1 § 1 k.r.o. i art. 18 Konstytucji RP”. Projektowane rozporządzenie w zakresie, w jakim dopuszcza uznanie zagranicznej instytucjonalizacji związków homoseksualnych, jest zatem bez wątpienia sprzeczne z regulacjami kodeksowymi.

6. Nieuprawniona analogia do świadczeń związanych z rodzicielstwem

Argumentacja Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jakoby dopuszczalność uznawania zagranicznej instytucjonalizacji związków jedнопłciowych była zaledwie dopełnieniem dotychczasowych rozwiązań w zakresie uznawania aktów urodzenia dzieci wychowywanych przez pary jedнопłciowe, nie zasługuje na aprobatę. Zarówno rodzicielstwo

²⁴ Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lipca 2021 r. sygn. akt SK 4/19, OTK ZU A/2021, poz. 52, <https://otkzu.trybunal.gov.pl/2021/A/52> (dostęp: 26.06.2026).

²⁵ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 lutego 2020 r., sygn. akt II OSK 1059/18, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/474F896C8F> (dostęp: 26.06.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

(art. 18 Konstytucji RP), jak i prawa dziecka (art. 72 Konstytucji RP), stanowią odrębny od małżeństwa przedmiot ochrony konstytucyjnej. Rzeczpospolita Polska celowo i świadomie nie dokonuje transkrypcji takich aktów urodzenia, uznając ich treść tylko w zakresie ograniczonym co do samego faktu urodzenia (nie uznając rzekomego „rodzicielstwa” innego niż rodzicielstwo matki biologicznej), i wyłącznie ze względu na nadrzędność obowiązku władz publicznych do uwzględnienia najlepszego interesu dziecka, co wyraźnie podkreślił Naczelny Sąd Administracyjny we wspomnianej wcześniej uchwale z 2 grudnia 2019 r. (II OPS 1/19).

NSA stwierdził w niej, że „Jeżeli odmowa transkrypcji jest uzasadniona, jak w rozpoznawanej sprawie, podaniem w [...] akcie urodzenia dziecka obok matki, obywatelki polskiej, jako drugiego rodzica kobiety, to ze względu na obowiązek działania władzy publicznej zgodnie z najlepszym interesem dziecka, kierownik urzędu stanu cywilnego powinien jednocześnie wystąpić o nadanie dziecku numeru PESEL, gdyż jest organem, któremu ustawodawca przyznał kompetencje do wystąpienia o nadanie numeru PESEL w związku ze sporządzeniem polskiego aktu urodzenia dziecka. [...] Należy też stwierdzić, że **to nie sama odmowa transkrypcji aktu urodzenia dziecka może powodować odpowiedzialność państwa za naruszenie Konwencji, ale jej skutki i brak ochrony przed negatywnymi konsekwencjami braku transkrypcji**. Skutki te podlegać będą jednak ocenie w odrębnych indywidualnych postępowaniach, np. w związku z ewentualną odmową wydania dowodu tożsamości. Z tego też względu podnoszone przez Skarżącą argumenty o nieuwzględnieniu interesów dziecka i naruszeniu ochrony praw dziecka wynikających z Konwencji o prawach dziecka, a także postanowień Konstytucji powinny być brane pod uwagę w razie odmowy transkrypcji w tych właśnie postępowaniach. Odmowa dokonania transkrypcji z powodu naruszenia zasad polskiego porządku prawnego nie jest równoznaczna z naruszeniem konstytucyjnego i międzynarodowego **obowiązku władz publicznych do uwzględnienia najlepszego interesu dziecka**, gdyż zagraniczny akt urodzenia, nawet bez jego transkrypcji, jest wyłącznym dowodem zdarzeń w nim stwierdzonych i dziecko skarżące może powołać się na taki akt w postępowaniach administracyjnych i sądowych, które dotyczą jego praw”.

Analogia przedstawicieli resortu nie jest więc uprawniona. Stanowi raczej przejaw tendencji, o której mowa w fundamentalnym dla ruchu LGBT tekście z 1987 r. pt. „Jak przeorać heteroseksualną Amerykę?”. Aktywiści minionego pokolenia ruchu LGBT, Marshall Kirk oraz Erastes Pill, apelowali w nim do swoich współtowarzyszy: „doprowadźmy do tego, aby dali nam palec; przyjdzie czas, a weźmiemy całą rękę! [...] Szczególnie ważne dla ruchu gejowskiego jest podpięcie swojej sprawy do akceptowanych standardów prawa i sprawiedliwości, ponieważ jego heteroseksualni zwolennicy muszą mieć na podorędziu przekonującą odpowiedź na moralne argumenty jego wrogów”²⁶.

7. Podsumowanie

²⁶ M. Kirk, E. Pill, *Jak przeorać heteroseksualną Amerykę?*, tłum. M. Makowska, <https://web.archive.org/web/20200810062047/https://e-wpis.pl/pl/jak-przeorac-heteroseksualna-ameryke> (dostęp: 26.06.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Przepis § 9 projektu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wpisuje się w szkodliwą skłonność przedstawicieli rządu Donalda Tuska do podejmowania prób omijania norm ustrojowych i ustawowych przy pomocy aktów podustawowych – w tym „uchwał”, „zarządzeń” lub „wytycznych”.

Z jednej strony wiceminister Sebastian Gajewski w ustnej wypowiedzi na forum sejmowej podkomisji przyznał, że projekt jest odpowiedzią na wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 25 listopada 2025 roku, a z drugiej strony ani uzasadnienie projektu, ani załączona do niego Ocena Skutków Regulacji w ogóle o tym wyroku nie wspominają. Wydaje się zatem, że na poziomie legislacyjnym rząd świadomie unika nawiązań do tego wyroku, gdyż jest świadom, że narusza on art. 81 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej²⁷, jako narzucający państwu członkowskiemu regulację w obszarze spraw rodzinnych, w związku z czym nie powinien być uznawany przez Polskę za zobowiązujący do jakiegokolwiek instytucjonalnego uznawania związków jednopłciowych.

Oczywista niekonstytucyjność tej regulacji oraz jej sprzeczność z przepisami poszczególnych ustaw sprawia, że można się spodziewać iż podmioty legitymowane na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP (w tym Prezydent RP, ale także grupa 50 posłów, 30 senatorów lub Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego) w trybie art. 188 ust. 3 Konstytucji RP zaskarżą je do Trybunału Konstytucyjnego.

Aby tego uniknąć, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powinno usunąć omawiany przepis podczas dalszego procedowania projektu rozporządzenia.

²⁷ Więcej: N. Bernaciak, *Sprawy rodzinne*, [w:] J. Kwaśniewski (red.), *Po co nam suwerenność? 10 obszarów postulowanej cesji narodowej suwerenności w świetle rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie propozycji dotyczących zmiany Traktatów*, Warszawa 2024, ISBN 978-83-970518-3-6, https://ordoiuris.pl/wp-content/uploads/2024/02/po_co_nam_suwerennosc_1.pdf (dostęp: 26.06.2026), s. 95-104.